

Rasepresentasjon

Lagotto romagnolo

TEKST | Anne Indergaard

FOTO | Anne Indergaard og medlemmer av Lagotto klubben

VANN- OG TRØFFELHUNDEN MED KRØLLPELS FRA ROMAGNA

Ja, denne munnefulle var det første, offisielle navnet på rasen - "lagotto cane da tartufi a pelo riccio romagnolo", nå forkortet til lagotto romagnolo. Romagnolo fordi den kommer fra provinsen Romagna i Italia, lagotto av det italienske ordet "lago" for sjø eller vann. Altså en vannhund fra Romagna. Hvem hadde trodd da det første eksemplaret satte sine ben på norsk jord som norskeid hund for kun sju år siden at dette skulle bli en så populær rase?

HISTORIKK | Mange av nåtidens raser gjør krav på aner tilbake til førhistorisk tid, basert på én skisse eller ett skjelettfunn, eller aner tilbake i historisk tid basert på ett maleri. Det er klart at hunder av type lik mange av dagens raser har eksistert lenge, men det har neppe vært drevet en bevisst avl på alle disse like lenge. For de krøllhårige vannhundenes del fins det derimot skriftlige kilder tilbake til førkristen tid, og i "De Canibus Britannicis" beskrives både utseende og arbeidsmåter til vannhundene. På 1800-tallet var distinkte undertyper beskrevet i ulike land. I ett daguerreotypi fra 1890-årenes Romagna avbildes en hund som skiller seg fra de andre vannhundene og som uten tvil er en lagotto, og jaktbeskrivelser fra tidligere tider bekrefter at de fantes i store antall.

Rasen var altså opprinnelig en vannapporterende hund, i slekt med den spanske og

portugisiske vannhunden, med røtter tilbake til barbet, som også er puddelens stamfar. Den fantes i store deler av sentrale, nordlige Italia, som da så helt annerledes ut enn i dag, med store myr- og våtmarksområder. Pæleboerne der leide den ut som apportør til rikfolk på andejakt og den kunne hente flere hundre skutte fugl på én dag. Den var og er altså en hund med stor arbeidskapasitet. Men da våtmarkene i Romagna ble drenerte for å kvitte seg med malariamyggen, falt arbeidsoppgavene dens bort.

For ca 150 år siden begynte man derfor i regionen å avle bort jaktgenskapene og i stedet omskolere den til bruk som trøffel-hund. Rasen har en fantastisk god nese, noe som fremdeles er deres adelsmerke. Trøffelen er en sopp som vokser 10-20 cm under jorden, i symbiose med eiketrær. Den har en utpreget, sterk aroma og kan oppnå en kilopris mange ganger gulls. Derfor kan en god trøffelhund være verd sin vekt i gull.

Akkurat som vår buhund, så var lagottoen en hund som bare fantes der, på landsbygden, uten at noen tenkte over hvordan den så ut eller at det var noe spesielt med dem, de verdsattes for sine arbeidsegenskaper. Først på 70-tallet ble man oppmerksom på at den opprinnelige typen holdt på å bli borte pga innkryssing av alle slags andre raser. Derfor begynte de arbeidet med å samle inn hunder av "rett modell", stiftet en raseklubb og arbeidet for å få rasen anerkjent. I 1991 ble den anerkjent av den italienske kennelklubben og allerede i 1995 kom de første tre eksemplarene til Sverige.

RASENS STANDARD | Lagottoen skal være en liten til middels stor, kvadratisk hund. Mankehøyde er 41- 46 cm for tisper, 43-48 cm for hanhunder, velproporsjonert, robust og rustikk av utseende. Altså, til tross for de tette krøllene, ingen hund som ser ut som den kommer rett fra frisørsalongen. Den skal være moderat på alle vis, ikke for grov og ikke for lett, godt vinklet foran og bak med tydelig muskulatur. Hodet er middels stort med rund skalle, hengende ører og relativt butt og bredt snuteparti, noe som forsterkes av bartene, og en stor og bred snute. Halsen er tynn og kraftig, uten å være grov. Ryggen er bred, rett og sterk, med manken høyere enn krysset. Krysset er mykt rundet. Halen er lang og lystig, ikke for høyt ansatt. Lange, godt tilbake-lagte skulderblad og gode vinkler i forpart og bakpart sørger for et energisk, effektivt trav. De kommer i alle farger og kombinasjoner, bortsett fra svart. Rasen skal ikke ha gen for svart pigment, så alle snuter og øyenkanter er brune, fra helt mørkt til nesten kjøttfarget, i samsvar med pelsfargen. Pelsen er tett krøllet og skal holdes relativt kort.

LAGOTTO I NORGE | Da den italienske champion tispem Trilly med sin proff-handler Richard Hellman, gjorde seg bemerket i gruppesammenheng på Vikingskipet i 1996, ble mange nordmenns øyne åpnet for denne sjarmerende rasen. Den første lagottoen kom til Norge fra Sverige i 1997, deretter fulgte tre italienske importører i 1998. Etterspørselen etter valper har hele tiden vært stor. Siden den første kom til landet for ca sju år siden har antallet vokst raskt til det nå er registrert 180 voksne lagottos i Norge, og det er venteliste

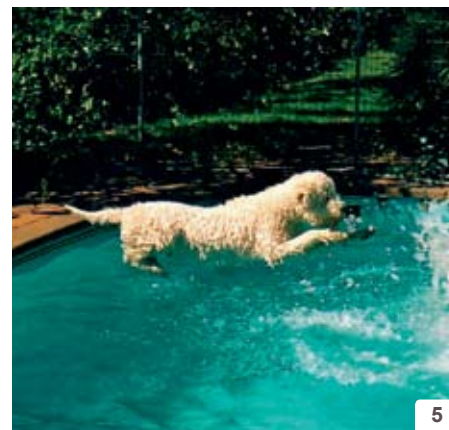
BLA ►

3

4

5

for valper. I 2005 ble det registrert sju kull, 35 hanvalper og 20 tispervalper. I Sverige finnes det ca. 1500 lagottoer, i Finland 500-600, dette bare på ti år. Sammen med Australian Shepherd er det kanskje den rasen som vokser raskest i Norden.

EGENSKAPER | Lagottoen er en hund som passer til den moderne familien. Den er lett, verken for liten eller for stor. Den har en forholdsvis lettstelt, røytefri pels. Lagottoens pelstype, som vokser kontinuerlig, har en tendens til å filtrere seg, derfor er regelmessig pelsstell viktig. Pelsen må holdes fri for tover, den bør gres igjennom ca hver andre uke, etter dette må hunden bades, eller i det minste vætes slik at pelsen får tilbake sin naturlige krøll. Pelsen som vokser inne i øregangen må nappes regelmessig. De fleste av de andre rasene som ikke røyter må stripes og trimmes av eksperter. Lagottoen skal klippes, men aldri se frisert ut, den skal beholde ett rustikt utseende. Det kan anbefales å klippe ned hele hunden en gang i året. Dersom man stiller til hunden må man tenke på at det tar ca 3-4 mnd å få tilbake en passelig pelslengde på kroppen, pelsen på hodet og bena bruker mye lengre tid.

Den er livlig, aktiv og barnevennlig. Ja, faktisk trives den kanskje best i barnefamilier, hvor det skjer noe til stadighet, slik at den får tilfredsstilt sitt aktivitetsbehov. Det første halvannet året vil man særlig merke at man har fått en aktiv rase i huset, siden roer det seg gjerne ned noe. Den er kjærlig og munter i familien, men kan være noe reservert mot fremmede. Den er sprek og spenstig og setter pris på lange turer i skog og mark og fjell, men kan

også få tilfredsstilt sine behov som byhund. Den har lite jaktlyst, slik at det er liten sjanse for at den stikker av, den er vennlig mot andre dyr og krangler sjelden med andre hunder, den bjeffer lite og den er lett lært. Men naturligvis er ikke alle like. Noen er tøffe og krever å få arbeide, andre egner seg best som kosedyr. Men alle lærer utrolig fort, noen ganger fortere enn man skulle ønske, særlig når det gjelder unoter! De knytter seg sterkt til sin eier, men også til resten av familien. Det er ingen typisk

vakthund, selv om den kan gi fra seg et boff eller to for å fortelle at noen kommer.

Det er en utbredt misforståelse at hunder som ikke røyter egner seg bedre for allergikere. Det er ikke pelsen man reagerer på, men støv og pelsmidd. Støvet er hud som skiftes, bl.a., slik det skiftes hos mennesker. Hunder som børstes og bades ofte får vasket ut dette støvet og pelsmidd til en viss grad, slik at de er lettere å leve med for allergikere. Riktignok

BLA ►

fakta

NORSK LAGOTTO KLUBB | Det er viktig at en rase som er i slik vekst har en raseklubb som ivaretar utviklingen og dens interesser. Derfor samlet entusiastene seg, tok kontakt med NKK og fikk vite hvordan man går fram for å stifte en ny raseklubb. Det nødvendige antall medlemmer var fort vervet, lover og samarbeidsavtale med NKK godtatt og et interimstyre på plass. Fra 1. januar 2006 er Norsk Lagotto Klubb en offisiell samarbeidspartner med NKK. Klubben har flere distriktkontakter, i Trondheim har de allerede startet med aktiviteter. Fra i sommer har 10-15 hunder og kanskje tre ganger så mange mennesker møttes en gang i måneden for å dyrke sin felles interesse for rasen.

Klubbens første utstilling er allerede planlagt og godkjent. Det blir helgen 13.-14. mai på Hunderfossen. Det skal ikke bare være en utstilling, men en aktivitetshelg for hele familien med innføring i trøffelsøk, lydighet og agilitet, og naturligvis også i pelsklipp. Dessuten blir det ringtrening for dem som er nybegynnere i ringen. Lørdagskvelden legges det opp til felles grilling, årsmøte og sosialt samvær, mens søndagen blir det offisiell utstilling med Torbjørn Skaar som dommer. Styret håper på stort oppmøte både fra Norge og nabolandene. Uansett hvor de kommer fra, så behøver ikke vi å skamme oss for vårt eget oppdrett, - norske lagottoer har vist frampotene allerede med hell, både nasjonalt og internasjonalt. I 2005 var den første lagottoen presentert på "Bamselisten". Helmina endte opp som nr. 12 av 35.

Dersom du har eller er interessert i lagotto, er klubbens kontaktadresse: Norsk Lagotto Klubb v/ Hege Sundsbarm, Linjeveien 29, 1087 Oslo. Du kan også besøke klubbens nettside på www.lagottoklubb.org.

1

2

3

er lagottoen glad i å bade, men pelsen er meget tett og tykk og børstes ikke så ofte, slik at døde hudceller blir sittende i pelsen. Derfor vil jeg ikke tro at den er spesielt egnet for allergikere, selv om den ikke røyter.

AKTIVITETER MED LAGOTTO | En rase som gjennom århundrer er blitt selektert for sine arbeidsegenskaper mister ikke disse på noen få årtier som familiehund. Men det betyr ikke at man behøver sykle mange mil med den daglig, eller ha mange og lange treningsøkter på lydighets- eller agilitybanen. Det viktigste for den er at den får være med der ting skjer i familien og ikke blir etterlatt alene hjemme i lange perioder. Det trivs den dårlig med.

Dersom man har ambisjoner om å konkurrere i lydighet med sin lagotto, må man ha klart for seg at det ikke er en border collie man arbeider med. Når så det er sagt, må opplyses at det alt fins flere lydighetsekvipasjer som gjør det vedlig bra. Og i agility kommer dens kvikke, snartenkte lynne godt til sin rett. Flere og flere konkurrerer i agility med framgang med sine lagottos. Men den aktiviteten som ligger absolutt naturlig for dem er spor og feltsøk. Rasen har gjennom generasjoner vært avlet selektivt for gode neser, og har flere lukteceller i nesen enn normalhunden har. Spor- og feltsøk er konkurransegrener, det samme er blodspor, flere lagottoer konkurrerer både i blodspor og spor/feltsøk. Men sporsøk behøver ikke være noe komplisert og konkurransebetonet, det kan også være en hyggelig aktivitet for hele familien når man er ute på tur i skog og mark med hunden. En annen aktivitet som faller helt naturlig for lagottoen er vannarbeid. Den elsker bade og svømme. Selv

om den kanskje aldri blir den knall-apportøren som enkelte retrievere, så vil vannapportering være en effektiv treningsmåte for lagottoer. Og for ikke å snakke om lystbetont! Og det må jo være det viktigste,- at hunden og vi har det moro sammen og trives med å gjøre ting sammen.

TRØFFEL | For å bevare den opprinnelige egenskapen til rasen, har man i Italia i flere år arrangert egne anleggsprøver for trøffelsøk.

Prøvene er åpne for renrasede lagottoer, registrert i FCI godkjente registre. De er oppdelt i alders klasser "Ung", "Åpen" og "Veteran". Det finnes også en egen "Arbeidsstandard" for trøffelsøk, der beskrives det hvordan hunden skal søke igjennom terrenget, hvordan den skal bevege seg, samarbeide med fører m.m., i tillegg er også graving (forata) ved funn av trøffel beskrevet.

Vi referer fra Dr. G. Morsiani bok om lagottoen "Trøffel søkerens verden er basert på folkesnakk og gamle historier, nedarvet muntlig, ofte av få utvalgte i absolutt hemmelighet, en uinnvidd vil aldri få vite den egentlige verdien av en hund, en blodslinje, eller hvor bra ett pastura (terrenget der man finner trøffel) med trøffel er, kun de som kjenner hemmeligheten, ingen andre..."

For oss nordmenn er den nærmeste muligheten til å finne spiselig trøffel, på Gotland, der vokser det sort trøffel. Det finnes 5-6 typer trøffel i Norge, ingen av dem spiselige. Men, vi har jo alltid muligheten til å trene på trøffel vi graver ned selv.

HELSE | Dersom definisjonen på en sunn

hund er en hund som er frisk, så er lagottoen sunn. Statistikk fra forsikringsselskap i Sverige, hvor rasen er betraktelig mer tallrik enn her i Norge, viser at den har liten veterinærfrekvens.

Før rasen ble godkjent av FCI, måtte det legges fram omfattende veterinærundersøkelser. Tester viser at den er fri for de fleste og alvorligste øyensykdommer, men det fins en viss grad med hofteleddsdisplasi. Ved de innledende undersøkelsene før FCI godkjente rasen var 66% fri, 14 % hadde svak grad. Det var godt nok for FCI. Hunder som er så glade i å bade som lagottoen kan få våteksem om man ikke tar hensyn. Etter sjøbad bør alt saltvann skylles ut og hunden tørkes. Bader de mye på høsten, når det er kaldt i vannet, kan de få "vannhale",- slik labradorene gjør. Det er en form for "forkjølelse" i halen,- den henger slapt den og er litt øm. Det går over av seg selv i løpet av noen få dager. ■

4

5

6

7

1. og 2. I agility kommer lagottoens kvikke, snartenkte lynne godt til sin rett. 3. Flere lydighetsekipasjer gjør det vedlig bra. 4. Til tross for de tette krøllene - ikke en hund som ser ut som den kommer rett fra frisørsalongen 5. Man må slappe av etter badingen! 6. Rasen skal ikke ha gen for svart pigment, så alle snuter og øyenkanter er brune. 7. Lagotto trives kanskje best i barnefamilier, hvor det skjer noe til stadighet, slik at den får tilfredsstillt sitt aktivitetsbehov.